

BUDATÉNYI

2021. TAVASZ

HÍRLEVÉL

A ZÖLD JÖVŐ KÖRNYEZETVÉDELMI EGYESÜLET ÉS A BUDATÉNYI POLGÁRI KÖR IDŐSZAKOS INFORMÁCIÓS KIADVÁNYA

AKCIÓNAP A TÉTÉNYI-FENNSÍKON 2021. FEBRUÁR 20.

A II. akciónapot tartottuk nagy részvétellel a Tétényi-fennsík felső zónájában, a Kamaraerdei út és a Mechanikai Művek között. A járványhelyzetre tekintettel nem hirdethettük meg nyilvános eseményként, és csak az önkéntes napok törzs résztvevői kaptak meghívást. Így is mintegy negyvenen jöttünk össze. A felső területek már tavaly elkezdett kezelését folytattuk, most a Dülő úttól ill. a méhkaptáraktól befelé eső fenyőerdő sávon túli rét tisztítását végeztük el jelentős mértékben. Ott a fenyő már egyre nagyobb mértékben elfoglalta a gyepet, melyben igen komoly védett botanikai értékek vannak. Ugyanakkor erre az évre nem került meghirdetésre a Fővárosi Környezetvédelmi Alap pályázat, így jelentősen a FŐKERT természetvédelmi részlegére építhettünk, de a Fitoland is vállalta a lehordott anyag darálását.

A korábbi hetekben a FŐKERT munkatársai levágták a fenyőt – természetesen a rét besorolású területeken, az üzemtervezett erdőket nem érintettük -, részben darabolták, mert igen méretes példányok voltak már, és a lehordásuk is komoly kihívást jelentett. Jelen-

tős, több száz méteres távolságot kellett megtenni az önkénteseknek a darabolt fenyővel, az erdő nyiladékan át. A Fitoland darálója az erdőhöz, ill. a nyiladékhöz legközelebbi pontra tudott beállni, így oda deponáltuk az anyagot, és megindult a darálás. Jelentős gyepterületet szabadítottunk fel, és komoly mennyiségű fenyőnyesedék darálék keletkezett, melyet ugyancsak a Fitoland szállított el.

Ezúttal nem volt madárgyűrés, de minden résztvevő megkapta a tavaly megjelent könyvünket, Lepkék és Boroszlánok, egyben megemlékeztünk az elhunyt Merkl Ottóról, aki a könyvnek is szerzője és a fennsíknak kiváló ismerője, szakértője volt.

Köszönet a Főkert és a Fitoland közreműködéséért, a Magyar Madártani Egyesület önkénteseinek, és a megjelent számos Zöld jövőnek, tovább a Főpolgármesteri hivatal természetvédelmi előadójának és a Fővárosi Természetvédelmi őrszolgálat munkatársának.

Tavasszal a vegetáció elindulásával sétákat tervezünk a fennsík ezen területeire is.

A munkaterület

Folyik a darálás

Munkában az önkéntesek

DR. MERKL OTTÓRA EMLÉKEZÜNK (1957-2021)

Február végén tragikus hirtelenséggel elhunyt Merkl Ottó, a nemzetközileg elismert entomológus, a Magyar Természettudományi Múzeum főmuzeológusa. 1981 óta dolgozott az Állattárban, ez volt első és egyben utolsó munkahelye is. 1985 óta rendezte, fejlesztette vezetőként is a hatalmas, közel

3 millió példányt számláló Bogárgyűjteményt, amelynek sorsát az utolsó pillanatig – már mint az Állattár frissen kinevezett igazgatója – szívügyének tekintette. A múzeumban a számtalan tudományos publikáció írása mellett közreműködött a népszerű kiállítások rendezésében is. A tudományos kutatás mellett – amelynek eredményeként közel 100 tudományra új faj leírása fűződik a nevéhez – Ottó ismeretterjesztő munkássága is kivételes volt: rendszeresen adott riportokat a sajtónak, a rádióknak és a TV-nek. 2019-ben kapta meg a Pro Natura díjat a tudományos életben tanúsított kiemelkedő munkájáért, a magyarországi rovarvilág, különösen a bogárfauna védelmében, népszerűsítésében nyújtott teljesítményéért, az állami természetvédelmet segítő tevékenységéért. Budafok-Tétény természeti kincseinek feltárásába, megőrzésének kidolgozásába nagyon hamar bekapcsolódott. A Tétényi-fennsík egyik kedvenc kutatási terepe volt, pedig gyűjtőutakon bejárta a fél világot. Legutolsó közös munkánk is a fennsíkhoz kapcsolódik, egyik szerzője és szakmai/nyelvi lektora volt a „Lepkék és boroszlánok” című tanulmánykötetnek, amely az elmúlt 20 év kutatásainak és a természetvédelmi kezeléseknél az összefoglalását tartalmazza, és amely könyvnek a címét is ő adta. Mindemellett úttörő munkát végzett a nagytétényi Duna-part zoológiai értékeinek a feltárásában, védettségének előkészítésében is. Gyakran részt vett a meghirdetett „terepi sétáinkon”, a fűhálóval frissen begyűjtött rovarokat azonnal meghatározta és szakszerű, de közérthető jellemzést adott egy-egy rovarfajról. Imponáló volt a hatalmas tudása! Akik ismerték, szerették is, jellegzetes fanyar humora sokszor mosolyt csalt az arcunkra kint a terepen. Szívünkben örökké élni fog, emlékét megőrizzük. Kedves Ottó, szeretettel gondolunk Rád!

(Gergely Attila, 2021. március 23.)

LEPKÉK ÉS BOROSZLÁNOK – A TÉTÉNYI-FENNCSÍK VÉDELMEK HÚSZ ÉVE

Elmúlt év júniusában jelentettük meg könyvünket a Tétényi-fennsík értékei és az elmúlt húsz év eredményei áttekintésére. Bevontuk a fennsíkkal az elmúlt húsz évben foglalkozó szakmai kört, kialakítottuk a kiadvány koncepcióját, és beépítettük a kiadását a Fővárosi Környezetvédelmi Alap aktuális éves projektjébe, a Tétényi-fennsík kezeléséhez kapcsolódva. Az érdemi munka az elmúlt év tavaszán folyt, amikor összeállt a kiadvány anyaga. Szerkesztésével Korda Mártont bíztuk meg, aki a legfiatalabb a csapatban, itt nőtt fel a fennsík közelében, és ez motiválta szakmai karrierjét is, ami a Soproni Egyetemre vezetett. A többi szerző is adta magát, Gergely Attila, Kecskés Ferenc botanikusok, Merkl Ottó zoológus, és Bajor Zoltán környezetvédelmi mérnök, az MME elnöke.

A kiadvány végül mintegy 100 oldalban, 750 példányban jelent meg, színvonalas szerkesztői, tördelői munka eredményeként; a tördelés Górnak Andrásnak köszönhető a Kitaibel Kiadónál. A könyveket célzottan juttattuk el iskoláknak, könyvtáraknak, a térség önkormányzatainak, civil szervezeteinek, a szakmai körnek. Tartalmában a könyv az elmúlt húsz évet foglalja össze, a növény és állatvilág alakulását, értékeit, és a kezelő, bemutató, ismeretterjesztő munkát.

Korlátozottan elérhetőek még a könyv példányai az érdeklődőknek: zoldjovo@zoldjovo.hu

Mészáros Péter

LÉLEGZÜNK, TEHÁT ÉLÜNK

Orrunkon át lélegezzünk, hogy életben maradjunk!

Miért fontos ez? Mindenki tudja, hogy orrunkban vannak szőrszálak. Azt is sokan tudják, hogy orrunkat nyálkahártya béleli, melynek részei a csillószőrök, a nyálkahártya milliméternél kisebb, ujjszerű kitüremkedései, nyúlványocskái. Ott vannak a nyáktermelő sejtek, melyek nedvesen tartják az orr belsejét, védvén a kiszáradástól a szagló idegsejteket. Ez utóbbiak száma változó. A kutyákban és más állatfajokban sokszorta több van, mint az emberben, s ezek érzékenysége faj- és illatspecifikus.

Ott vannak az orrban a vérerek, a mini izmocskák, amelyek az orrot mozgatják. A vérben a vörösvértestek mellett, melyek az oxigént szállítják, ott vannak különböző fehérvérsejtek, karélyozott magvú szegmentek, kis fehérvérsejt limfociták, nagy fehérvérsejt monociták, és mások. Ott van még az ún. "humorális védekezés" különféle kémiai anyagokkal.

Nos, ezt a csodálatos védekező rendszert nem mindenki használja. Nagyon sokan a szájukon át veszik a levegőt pl. beszéd közben, énekléskor, sportolás közben. Így "letűdözik" a porszemeket, baktériumokat, vírusokat.

Elszörnyedve hallgatom, ahogy az interjúalanyok - de a bemondók is - kapkodják a levegőt interjú közben, nem beszélve a sportolókról, akik kifulladás után, kimerülten, szinte alig élve lihegik ki a szavakat.

Előbb gondoljuk azt, hogy mit akarunk mondani, kerülve a fölösleges szavakat. A riporterek is nyugodtan hagyhatnak pár percet a sportolónak, hogy lélegzethez jusson. A sportteljesítménynél is fontosabb a tiszta levegő a tüdőnkben.

Egymást is és magunkat is hagyjuk tiszta levegőhöz jutni!

Tanuljunk meg újra használni ezt a csodálatos ingyen "orr-szűrőnk": saját orrunkat. Fontos, hogy a maszkon keresztül is orrunkon át lélegezzünk.

Dr. Kékesi Olga, belgyógyász

A BUDATÉYENYI POLGÁRI KÖR 2021. ÉVI PROGRAMTERVEZETE

2020 év végén ismét elkészült a Budatényi Polgári Kör 2021-es programtervezete. Sajnos idén még nem sikerült semmilyen közösségi rendezvényt megvalósítani, reményeink szerint az elképzelés nem csak papír alapon jön létre. Olvassák szeretettel!

Rendezvényeink továbbra is ingyenesek és nyitottak minden érdeklődő számára!

Január:

Újévi köszöntő és ünnepélyes közgyűlés.

Program: elnökségi beszámoló, a beszámoló elfogadása, újévi köszöntő, tagdíjak befizetése, tagkönyvek érvényesítése, kötetlen beszélgetés, fogadás.

Doni megemlékezés: január 9. szombat

Este 1/2 7 órakor mise, utána megemlékezés a templom bal oldalán található emlékhelynél. Szent István Király Plébániatemplom: Budatény, Bajcsy Zsilinszky u.20.

Szentmisét Udvarnok László plébános úr, a megemlékezést Tisza István a BPK, és az egyházközség oszlopos tagja tartja.

Február:

Megemlékezés a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapja alkalmából.

Március:

Megemlékezés az 1848-49-es forradalom és szabadságharc ünnepén.

Koszorúzások: Klauzál Gábor szobornál és a Tétényi Honvéd Emlékműnél.

Kecskeméti Rita énekes és Hegedűs Katalin zongoraművész koncertje a Szent Imre Otthonban.

Április:

Budatényi orgonaest a Szent István Király Plébániatemplomban.

Április 26. a Föld napja környezetvédelmi előadás és program. Meghívott előadó: Fodor Eszter egyetemi hallgató

Május:

Sváb tárgyi emlékek a kerületből. A tavaszi művészeti fesztivál keretében kiállítás a Klauzál Gábor Művelődési Központtal közös szervezésben. A tárgyakat a Budatényi Polgári Kör tagsága gyűjti össze, a Klauzál Ház a kiállítás infrastruktúráját biztosítja

Hősök Vasárnapja: május 30. vasárnap, de 1/2 9 óra. 32. alkalommal a Szent István Király Plébániatemplom: Budatény, Bajcsy Zsilinszky u. 20. alatt.

Megemlékezés és koszorúzás a háborús emléktáblánál.

Június:

Rózsáünnep

Rózsa témakörben rajzversenyt szervezünk a kerületi iskolák részére. A rajzokból kiállítást rendezünk, majd díjazottak ünnepség keretében köszöntjük a díjazottakat. Közös szervezés a NAIK GYIK intézménnyel, valamint a Hermann

Ottó Intézettel.

Látogatás a Rózsakerti Nyílt Napon.

Felelős: Tóth Melinda

Megemlékezés a Budapestről kitelepítettek emlékművénél, koszorúzás.

Szeptember:

XIX. Szent Mihály Napok rendezvényei:

Hagyományos helytörténeti és közösségformáló, kulturális és sportrendezvény közel 10 napon keresztül.

Nyitókoncert a Vojnovich-Huszár Villában.

„Szent Mihály Kupa” labdarugó mérkőzés általános iskolások részére a Pokorny József Sporttelepen.

Szent Mihály-napi vásár a Herman Ottó Általános Iskolában.

2020 tavaszán képzőművészeti pályázatot írunk ki egy adott aktuális művészeti témában kerületi képzőművészek részére, a pályaművekből szeptemberben a Radóczy Mária Galériában díjátadó ünnepség és kiállítás lesz.

Záróesemény: egész napos hagyományőrző, közösségi zenés sváb főzőverseny a Szent Mihály Kápolnánál, majd búcsúmise a kápolnában.

December:

Adventi hangverseny a Vojnovich-Huszár Villában.

Egyéb programok:

Honlapfejlesztés: Naprakész információk az elmúlt húsz év eseményeinek feltöltése.

Facebook: Budatétényi Polgári Kör aktualizálása.

Budatéténnyel kapcsolatos tervek: Budatétény helytörténetileg fontos épületeinek, területének rendezésével kapcsolatos tevékenység, együttműködve Budafok-Tétény Budapest XXII. kerület Önkormányzatával, a Klauzál Házzal és az ebben érdekelt civil szervezetekkel és intézményekkel. Értékeink: Szabadkőműves pincekápolna, Kapu utcai patika berendezése, mélyudvarok.

Az Egyesületi étellel kapcsolatos egyéb programok:

Havi rendszerességgel: vezetőségi megbeszélések, társasági összejövetelek, Budatétényi dokumentáció gyűjtése, digitalizálása, gazdasági tevékenységgel kapcsolatos ügyvitel lebonyolítása. Közgyűlések lebonyolítása.

Tóth Melinda

Budatétényi Polgári Kör

elnök

Javasoljuk, hogy támogassák a közösségi költségvetés kistévényi vonatkozású projekt javaslatait:

https://kozossegregkapcsolva22.hu/?fbclid=IwAR3xPKSD-C2P8_2pkD0vm2dQ8FWmosTTuhiPMcYdnvTK3b4z_o6KsqNQeeeU

II. VILÁGHÁBORÚS EMLÉKTÁBLA ELHELYEZÉSE A SZENT ISTVÁN KIRÁLY TEMPLOM HOMLOKZATÁN

A Budatétényi Polgári Kör a Budatétényi Egyházközséggel összefogva, új második világháborús emléktábla állítását tervezi a Budatétényi Szent István király plébániatemplom főhomlokzatán, az első világháborús hősi halottak emléktáblájához hasonló méltó megjelenítéssel.

Az emléktábla elkészítése a végéhez közeledik.

Ezúton kérjük, hogy amennyiben ügyünket fontosnak tartja, esetleg személyes kötődése is van az elesett hősök valamelyikéhez, szíves támogatásával segítse a tábla végleges befejezését!

A tábla avatását ez év májusában tervezzük.

Támogatóink nevét teljes kommunikációs arculatunkban feltüntetjük!

Köszönettel:

Tóth Melinda

Budatétényi Polgári Kör

elnök

www.kistetenyitarsaskor.hu

facebook: budatetenyipolgari.kor

Budatétényi Polgári Kör Közhasznú Egyesület 1223 Budapest, Sárgabarack u. 12.

Az emléktábla befejezéséhez adományokat az alábbi számlaszámra fogadunk:

OTP 11722003-20030607 Közleménybe kérjük feltüntetni, hogy II.VH Emléktábla

Emléktábla

Számítanak ránk!

Ízeltlábúakat mindenütt találunk. Egy régóta nem bolygatott kő alatt is nyüzsgő élet folyik, s a kerti komposztáló sok faj számára kész Kánaán.

Eszünkbe sem jut, hogy a rovarok is védelemre szorulnak. Sok faj ritka, s más fajok lehetnek ugyan gyakoriak, de egyéb állatok étrendjén szerepelnek, vagy mi magunk az életmódunkkal lehetünk veszélyesek rájuk.

Pedig eszünkbe kell, hogy jusson!!!

2020 januárjában két jelentős tudományos közlemény rázta meg a biodiverzitásért aggódók tudományos és lakossági közösségét. Az USA Tudományos Akadémiájának hivatalos folyóirata tematikus számot szentelt a rovarvilág fogyásának (12 közlemény foglalkozik a témával, a legutóbbi évek nagy vihart kavart hasonló közleményei után). Egy másik közlemény pedig 200 évvel ez előttről indítva az adatgyűjtést, azt mutatta ki, hogy 1990 óta egyre csökken a méhalkatúak sokfélesége és egyedszáma a Földön. A rovarok olyan fontos ökoszisztéma-szolgáltatások résztvevői, mint a lehullott avar feldolgozása, a tetemek, ürülék eltüntetése, a vizek tisztítása – és a virágos növények zömének beporzása. A beporzó rovarok fokozatos eltűnése, a háziméhek mérgezései és betegségei már évtizedek óta a figyelem középpontjában voltak.

A rovarok fogyásának oka összetett, de alapvetően az emberi tevékenységeknek köszönhető: mint az élőhelyek pusztulása, vegyszerhasználat (különösen a nagyipari agrártevékenység térhódításával) és a klímaváltozás.

Mit tehetünk?

Szemléletváltásra van szükség (amit a mostani szomorú járványhelyzet is igazol)! Rovarhotelek építésével tudjuk széles körben felhívni a rovarok helyzetére a figyelmet, ezen belül is a beporzókéra. Ezzel tömegében nem tudjuk megmenteni őket, de ha valaki ennek segítségével megérti a probléma lényegét, remélhetően változtat a szokásain. Nem csapja agyon, nem fújja le a zümmögőket és igyekszik a környezetbarát döntéseket hozni a hétköznapiakban. Sőt, menedéket, szaporodó helyet biztosítani számukra.

A rovarhotelbe nagyon sokféle anyagot építhetünk be, törekedjünk arra, hogy az mind természetes eredetű és környezetbe illő legyen. Az anyagok egyik részét csupán búvóhelynek, másik részét táplálkozó vagy szaporodóhelynek fogják tekinteni.

Két típusú rovarhotelt készíthetünk. Vagy érintkezik a talajjal, s így a földfelszínen futó, mászó fajok is használhatják, vagy lábakon áll.

A talajon lévő előnye a fajgazdagabb vendéglista, hátránya, hogy nagyobb esőzés esetén az alsó szintek átázhatnak, gyorsabb a korhadás. A lábakon álló sokkal tovább tart, ezt inkább a repülni is képes fajok tudják belakni.

Első lépésben is készítsük el a vázat. Ez egyrészt összetartja a szerkezetet, másrészt esztétikusabb is. Anyaga lehet deszka, gerenda, de remekül használhatóak a sérült raklapok is.

Variációk egy témára

Rovarszálló a Tabánban

Kőbányán a Műváz mellett

Általános iskola udvarán

Orbán tér XII. kerület

Nekünk is lehetne a kerületben !!!!

Több polcot, elválasztót (emeletet) hozunk létre, ezzel a berendezését könnyítjük meg. Ha készen a váz, kialakíthatjuk a különböző lakosztályokat.

A rovarok igényei nagyon különbözők. Vannak fajok melyek csupán a fény elől húzódnak be, mások viszont – ha megnyeri tetszésüket – végérvényesen berendezkednek.

Tehetünk bele kérges farönk szeleteket különböző vastagságban, melyekbe lyukakat fúrunk, a magányos méheknek és darazsaknak alakítva ki a darázsgarázst.

Másik részbe sűrűn összerendezett ág- vagy kéregkötegeket, esetleg szorosan összekötözött nádszálakat rakhatunk. Remek búvóhely a lyukacsos téglá, vagy az egymásra rakott tetőcserép.

A rovarok egy része éjjeli életmódot folytat, a napfény elől elhúzódik, s csak sötétben jön elő. A futrinkák, százlábúak, ászkarákok és sok pókfaj is kedvelni fogja ezeket a labirintusszerű búvóhelyeket.

Egy kisméretű szalmabála, vagy akár a fűnyírásból megmaradt száraz szénával megtömött, kiselejtezett madárkalitka szintén kiváló búvóhely. Használhatunk dióhéjat, papír tojástálcát, követ, virágcserepet, kukoricacsutkát, hullámkartont, fenyőtobozt és még sok egyéb természetes alapanyagú tárgyat.

Több polcot, elválasztót (emeletet) hozunk létre, ezzel a berendezését könnyítjük meg. Ha készen a váz, kialakíthatjuk a különböző lakosztályokat.

A rovarok igényei nagyon különbözők. Vannak fajok melyek csupán a fény elől húzódnak be, mások viszont – ha megnyeri tetszésüket – végérvényesen berendezkednek.

Tehetünk bele kérges farönk szeleteket különböző vastagságban, melyekbe lyukakat fúrunk, a magányos méheknek és darazsaknak alakítva ki a darázsgarázst.

Másik részbe sűrűn összerendezett ág- vagy kéregkötegeket, esetleg szorosan összekötözött nádszálakat rakhatunk. Remek búvóhely a lyukacsos téglá, vagy az egymásra rakott tetőcserép.

A rovarok egy része éjjeli életmódot folytat, a napfény elől elhúzódik, s csak sötétben jön elő. A futrinkák, százlábúak, ászkarákok és sok pókfaj is kedvelni fogja ezeket a labirintusszerű búvóhelyeket.

Egy kisméretű szalmabála, vagy akár a fűnyírásból megmaradt száraz szénával megtömött, kiselejtezett madárkalitka szintén kiváló búvóhely. Használhatunk dióhéjat, papír tojástálcát, követ, virágcserepet, kukoricacsutkát, hullámkartont, fenyőtobozt és még sok egyéb természetes alapanyagú tárgyat.

<http://www.beporzoknapja.hu/letoltheto/>

Ezúton is köszönjük azon kerületi polgárok támogatását, akik az elmúlt évben személyi jövedelemadójuk 1%-ával egyesületünket támogatták. Ebben az időszakban a Tétényi fennsíkon végzett élőhelyrekonstrukciós munkákkal, a tanösvény bemutatásával, kerekasztalok, bejárások, környezeti nevelési akciók szervezésével, járultunk hozzá a kerület és a régió környezetvédelméhez. Kérjük, ebben az évben is támogassa egyesületünket, és ezen keresztül a kerületi környezet ügyét személyi jövedelemadójának 1 %-ával.

Adószámunk: 19657552-1-43

Támogatását előre is köszönjük!

Zöld Jövő Környezetvédelmi Egyesület

Összejöveteleinket a Cziffra György Művelődési Központban tartjuk minden hónap első szerdáján este 6 órától, a pandémia alatt online üléseket tartunk, melyekre bejelentkezhetnek.

www.zoldjovo.hu, zoldjovo@zoldjovo.hu

**Készült a Nemzeti
Együttműködési Alap
támogatásával.**

Felelős Kiadó:

Mészáros Péter
és Tóth Melinda

zoldjovo@zoldjovo.hu
polgarikor.budateteny@gmail.com
www.zoldjovo.hu
www.kistetenyitarsaskor.hu

Kérjük, támogassa idén is adója 1%-ával a Budatétényi Polgári Kör tevékenységét!
Adószám: 18233573-1- 43